

MUSIC CONNECTS

Nieuwe kansen door en voor jongeren
dankzij muziek

De evaluatie van drie jaar ervaring (2017-2020) Analyse en getuigenissen

Een initiatief van het Koningin Mathildefonds, dat wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting

© Frank Toussaint

INHOUD

■	Muziek, door en voor jongeren	3
■	Muziek als instrument voor sociale cohesie	3
	De betrokkenheid van de jonge deelnemers	3
	Verrassende veelzijdigheid bij de projecten	5
■	Music Connects in een oogopslag	6
■	Wat was de globale impact van het programma Music Connects?	8
	Methodologie	8
	Hoe hebben de jongeren zich dankzij Music Connects ontwikkeld?	8
	Openstaan voor anderen en voor de wereld	9
	Persoonlijke ontwikkeling	10
	Uitpakken met talenten	11
	Al je vaardigheden ontwikkelen	12
	Wat muzikeducatie en -praktijk teweegbrengen	13
	Hoe is de sociale omgeving van jongeren beïnvloed door Music Connects?	14
	Wat zijn de gunstige effecten bij de deelnemende organisaties dankzij hun ervaring met Music Connects?	15
	Nieuwe praktijken en nieuw denkwerk dankzij de zelfevaluatie	16
	Toegenomen visibiliteit, meer diverse partnerschappen	17
	Welke ankerpunten en obstakels waren er bij het opzetten van projecten binnen Music Connects?	17
	Hefbomen om te slagen	18
	Moeilijkheden om rekening mee te houden	18
	Getuigenissen	20
■	Music Connects door de ogen van de begeleiders	24
■	En nu?	28
■	Projecten die door Music Connects zijn ondersteund (2017-2020)	30

Muziek, door en voor jongeren

“Muziek is een schitterend en universeel instrument, dat zorgt voor eensgezindheid, los van de sociale of culturele herkomst van mensen. Het begeleidt de ontwikkeling en de ontplooiing van jongeren, op hun weg naar volwassenheid.”

Ann d’Alcantara,
voorzitster van het Bestuurscomité
van het Koningin Mathildefonds

Van 2017 tot 2020 heeft het initiatief Music Connects aan bijna 4.000 kinderen en jongeren met zeer diverse achtergronden de kans geboden om zich samen te ontplooien en hun talenten te ontwikkelen. Het initiatief werd opgezet door het Koningin Mathildefonds, dat wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting.

Het hoeft geen betoog meer dat muziek over het vermogen beschikt om mensen van een verschillende leeftijd, geslacht of socioculturele afkomst samen te brengen. Vooral voor kwetsbare jongeren opent het perspectieven richting emancipatie, openheid en persoonlijke ontwikkeling. Muziek is ook een sleutel tot andere leerprocessen.

Bij de selectie en de opvolging van de projecten ging Music Connects bovendien uit van een dubbele en vernieuwende keuze, die tot een echte maatschappelijke impact heeft geleid: de vaste intentie om niet alleen ‘door en voor jongeren’ te werken maar ook om grondig na te gaan of het initiatief effectief duurzame resultaten genereert.

De eerste focus van het Koningin Mathildefonds bestond er in om projecten te selecteren en te ondersteunen die jongeren actief bij hun werking betrekken. Er ging daarbij bijzondere aandacht naar zowel de meest kwetsbare jongeren als naar het gemengde karakter van het publiek.

Van bij de start van Music Connects stelde het Koningin Mathildefonds voorop dat de ondersteunde projecten een positieve, aantoonbare impact hadden op de jongeren. Er werd daarom een evaluatiedynamiek opgezet om het effect van de initiatieven na te gaan, succesfactoren te achterhalen en zo lessen te trekken voor toekomstige acties.

Dat alles wordt in dit document samengebracht en gepresenteerd in de vorm van een eindbilan. U vindt hier meer details over de manier waarop de organisaties concreet aan de slag zijn gegaan met de grote actielijnen en over de impact die de projecten op de jongeren hebben gehad. Diverse actoren – mensen uit organisaties die geselecteerd waren, leden van de selectiejury – laten hun licht schijnen op de projecten en hun opzet, maar ook de moeilijke momenten en de problemen waar ze tegenaan botsten, komen aan bod.

We hopen dat dit rapport ook een bron van inspiratie wordt voor al degenen die op hun beurt willen inzetten op de verenigende kracht van muziek: mensen die activiteiten willen opzetten om de vaardigheden van kinderen en jongeren te ontwikkelen en hen te helpen om hun verantwoordelijkheid op te nemen en zich open te stellen voor anderen.

Music Connects: muziek als instrument voor sociale cohesie

Centraal in het initiatief Music Connects, dat in 2017 door het Koningin Mathildefonds werd geïnitieerd, staan de emancipatie en het welzijn van jongeren. Goede intenties alleen volstaan niet. Daarom hecht het initiatief veel belang om jongeren actief te betrekken bij het opzetten van de projecten, vernieuwende partnerschappen tot stand te brengen en de organisaties concreet te begeleiden.

Muziek is een universele taal en een fantastisch middel om kinderen en jongeren zich te laten ontplooiën, te emanciperen en te engageren, om jongeren met diverse achtergronden te ontmoeten en om hun talenten te ontdekken. De muziekpraktijk vergt ook creativiteit en doorzettingsvermogen, en is een uitstekend instrument voor de persoonlijke ontwikkeling. Bovendien kan muziek kinderen en jongeren uit kwetsbare milieus een waardevolle ondersteuning bieden voor hun dagelijks leven.

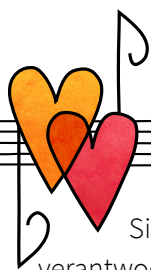
Dat alles heeft het Koningin Mathildefonds ertoe aangezet om muziek centraal te zetten in het programma Music Connects. Drie jaar lang werden participatieve projecten ondersteund die zich richtten tot kinderen en jongeren van 3 tot 25 jaar.

Het programma had veel doelstellingen: vertrouwd raken met de muziekpraktijk, jongeren uit uiteenlopende sociale milieus samenbrengen en de inclusie van jongeren die sociaal kwetsbaar zijn bevorderen: of ze nu uit een

kwetsbaar socio-economisch milieu komen, een migratieparcours achter de rug hebben of te kampen hebben met een fysieke of mentale beperking.

Drie jaar lang heeft Music Connects in totaal 53 projecten gefinancierd die samen bijna 4.000 kinderen en jongeren hebben bereikt, dankzij een budget van in totaal bijna 500.000 euro. Doel was niet om losse vrijetijdsinitiatieven aan te moedigen, wel om projecten te ondersteunen waarin de betrokken jongeren met doorzettingsvermogen activiteiten op regelmatige basis volgen, waardoor de projecten voor de deelnemers een positieve en duurzame impact hebben.

Om die reden heeft het Koningin Mathildefonds van meet af aan een evaluatiedynamiek opgezet, om zo meer grip te krijgen op de impact van de ondersteunde projecten. Elk jaar vormden de gegevens die bij de lopende projecten werden ingezameld het voorwerp van een rapport (<https://www.koninginmathildefonds.be>).

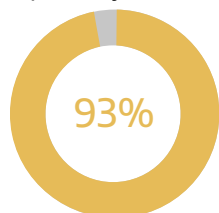
DE BETROKKENHEID VAN DE JONGE DEELNEMERS

Sinds zijn oprichting heeft het Koningin Mathildefonds altijd geprobeerd projecten te valoriseren die worden opgezet 'door en voor de jongeren'. Door hen verantwoordelijkheden en de leiding te geven merken zij dat hun kennis, visie en ervaringen belangrijk zijn. Ze krijgen zo meer zelfvertrouwen, zien dat ze meer greep krijgen op de dingen, dat ze het verschil kunnen maken en dat 'actief burgerschap' geen hol begrip is. Hun participatie aan projecten geeft hen ook een solide basis voor hun toekomstige persoonlijke ontwikkeling.

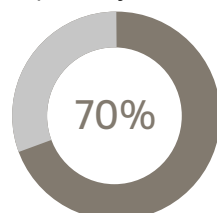

Een van de criteria van de onafhankelijke jury's die de projecten drie jaar lang hebben geselecteerd was dan ook ervoor te zorgen dat de voorgestelde projecten er borg voor stonden dat er wel degelijk sprake was van betrokkenheid van de jongeren in alle fasen van het proces.

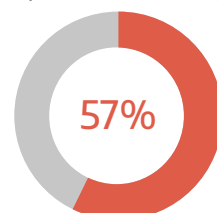
Participatie bij de uitvoering

Participatie bij de evaluatie

Participatie in de conceptfase

De participatie van jongeren wordt mogelijk gemaakt door een reflectie over de plaats van de volwassene in de projecten. Die mocht niet zomaar een animator zijn. Zijn rol bestond er ook in de kinderen en jongeren te helpen bij hun volwassenwording. Hij moest deuren openen en een zorgzame omgeving creëren waarin ze zich veilig voelden en konden leren van hun eventuele fouten.

De betrokkenheid van de jongeren werd ook uitgebreid tot hun actieve betrokkenheid bij het selectieproces van de projecten. Elk jaar sprak een Jongerenjury zich uit over een selectie van initiatieven en duidde ze de laureaat aan van de Koningin Mathildeprijs. Die kreeg een bijkomende financiële steun van 10.000 euro. Zo hebben elke keer een twintigtal leerlingen uit het middelbaar onderwijs van instellingen in de Franstalige en Vlaamse Gemeenschap hun actief burgerschap concreet kunnen waarmaken. We wijzen er ook nog op dat ze zo een praktische oefening in tweetaligheid kregen.

VERRASSENDE VEELZIJDIGHEID BIJ DE PROJECTEN

De ondersteunde projecten legden een grote variatie aan de dag in muzikale praktijken: zang, compositie, het maken van muziekinstrumenten, orkest, dans, klassieke muziek, muziektherapie, voorstellingen... (zie de lijst op pagina's 32 tot 34).

Veel organisaties zijn erin geslaagd om een echte kruisbestuiving van jongeren met diverse achtergronden te bevorderen. Zo heeft in Yvoir-Godinne het Maison des Arts du Spectacle in een koor jongeren gemobiliseerd die in jeugdinstanties zijn geplaatst, samen met jongeren zonder een specifieke problematiek. In Brugge heeft Crea Thera International creatieve muziek-therapeutische workshops ingericht waarin jonge vluchtelingen en nieuwkomers samen met jongeren van Belgische origine actief waren.

Andere projecthouders hebben activiteiten bedacht met publieksgroepen die vaak veraf staan van muziek. In Elsene richtten de Chorales Equinox zich tot een publiek dat a priori geen toegang heeft tot een kwaliteitsvolle muzikale omgeving, zoals jongeren die leven in jeugdinstanties of psychiatrische instanties. In Waals-Brabant ging Unik de uitdaging aan om een muziekfestival te organiseren dat 100% toegankelijk was voor deelnemers met een fysieke of mentale beperking. In Leuven maakte De Wissel gebruik van muziek om met jongeren met problemen het gesprek aan te gaan en hen opnieuw vertrouwen te geven. En een project van het Antwerp Symphony Orchestra bood kinderen uit concentratiescholen in het basisonderwijs de gelegenheid om in contact te komen met de wereld van de klassieke muziek en een instrument te leren bespelen.

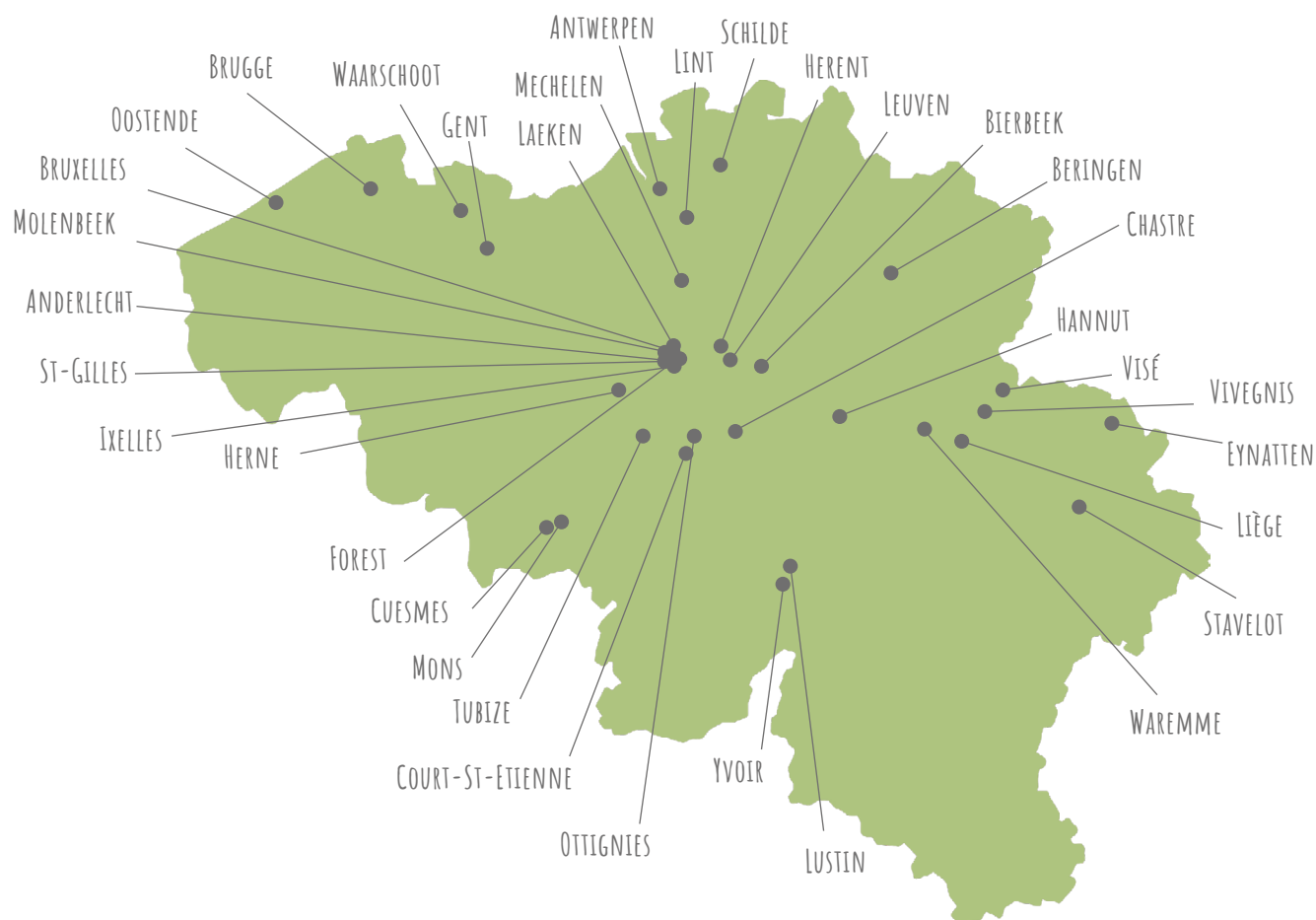

Music Connects in een oogopslag

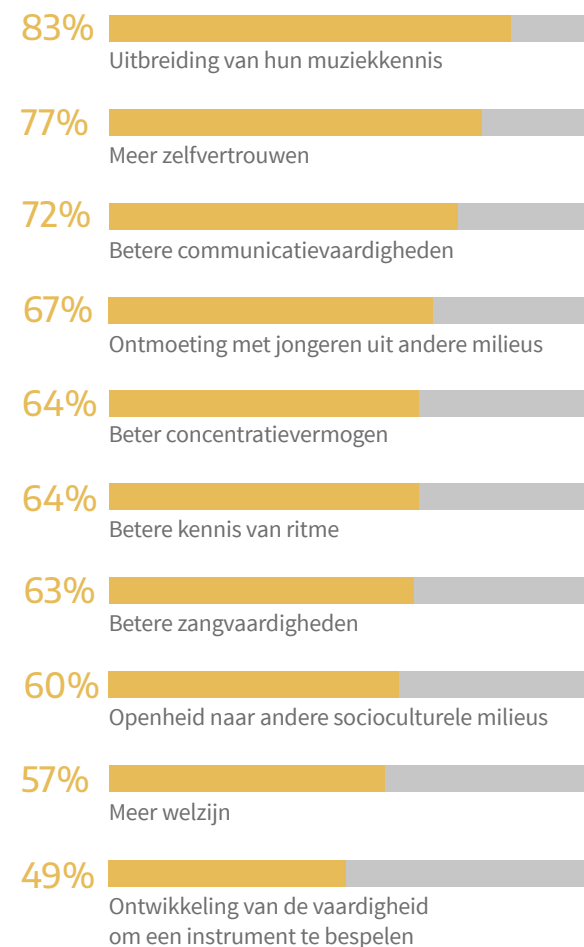
Projecten over heel België

In drie jaar tijd heeft Music Connects 53 projecten gefinancierd, gespreid over het hele land. Die bereikten bijna 4.000 jongeren, met een totaal budget van bijna 500.000 euro.

Wat was de impact van Music Connects op de jongeren?*

* Gemiddelde van de resultaten over de drie jaar van de activiteiten.

50 %

meisjes (gemiddeld) hebben over de drie jaar deelgenomen aan initiatieven die het programma ondersteunde. Qua geslacht was er dus een mooie mix.

70 %

van de projecthouders geeft aan dat de volwassenen die de initiatieven omkaderden werden gezien als talentscouts. In bijna één geval op twee werden zij ook beschouwd als de drijvende krachten achter het initiatief.

60 %

van de jongeren die bij de projecten betrokken waren kan worden beschouwd als 'kwetsbaar': vanwege hun economische, sociale of familiale situatie, of omdat ze een beperking hebben. Bij een belangrijk aantal initiatieven behoort meer dan 80% van hun publiek tot deze categorie.

80 %

van de ondersteunde projecten heeft ontmoetingen van jongeren uit andere omgevingen bevorderd. Dat geven de geselecteerde organisaties aan bij de evaluatie van het programma.

+ 50 %

van de organisaties bood de jongeren wekelijks activiteiten aan (buiten de schoolvakanties), wat tegemoetkwam aan een vraag van de jury van experts die duurzame en regelmatige initiatieven wilde belonen, eerder dan losse vrijetijdsactiviteiten.

Wat was de globale impact van het programma Music Connects?

Wat was de impact van Music Connects op de jonge deelnemers en hun sociale omgeving? Wat was voor de organisaties het effect van hun deelname aan het initiatief? Op deze vragen kunnen we een antwoord geven dankzij het regelmatig verzamelen en analyseren van gegevens bij de diverse betrokken partijen.

METHODOLOGIE

Het evaluatieproces was van meet af een onderdeel van het initiatief en heeft geleid tot de ondersteuning van de organisaties in de vorm van workshops, gevolgd door een individuele monitoring van elke projecthouder. Doel was hen te ondersteunen in hun denkwerk over het meten van de impact van hun initiatief: Wat probeer je te evalueren? Met betrekking tot welke doelstellingen? Welke informatie verzamel je? Hoe pak je het aan, vooral als je er de kinderen en jongeren actief bij wilt betrekken?

De verantwoordelijken van de organisaties kregen daarom een reeks instrumenten aangeboden om hen te begeleiden bij dit helder formuleren van hun doelstellingen, het bepalen van indicatoren en het verzamelen van data. Deze methodes kunnen op de lange termijn ook worden gebruikt in hun dagelijkse praktijk.

Het document dat u nu leest is gebaseerd op de gegevens die werden ingezameld aan de hand van een gemengde methodologie. Die berustte tegelijk op een kwantitatieve én een kwalitatieve aanpak.

In de eerste fase van het onderzoek werden alle gegevens die op regelmatige basis gedurende drie jaar werden ingezameld geanalyseerd en in perspectief gezet.

De tweede fase van het onderzoek, die begin 2020 werd uitgevoerd, bestond uit een tiental semi-directieve gesprekken met diverse stakeholders, organisaties die Music Connects heeft ondersteund en diverse mensen die betrokken zijn bij het bestuur van het Koningin Mathildefonds.

© Reinhard Deman

HOE HEBBEN DE JONGEREN ZICH DANKZIJ MUSIC CONNECTS ONTWIKKELD?

De ontdekking van culturele praktijken die ze nauwelijks of niet kenden en de ontmoeting met mensen met diverse sociale achtergronden hebben de jongeren ertoe gebracht om andere horizons te verkennen en in gesprek te gaan met mensen uit voor hen nieuwe werelden. Het resultaat: een versterking van hun zelfvertrouwen en hun zelfbeeld, en voor sommigen de mogelijkheid om minder moeizaam de confrontatie aan te gaan met een pijnlijk verleden en moeilijke levenssituaties.

“De jongeren stonden erg positief tegenover het project. Omdat ze in veel gevallen kwetsbaar zijn als het erom gaat zich te binden, zullen ze zich niet rechtstreeks uitdrukken, omdat ze zich dan te kwetsbaar zouden moeten opstellen. Maar hun stiptheid en het feit dat ze met derden erg positief hebben gesproken over de muziektherapie tonen duidelijk aan hoe belangrijk dit voor hen was – en nog altijd is.”

Ave Regina (Bierbeek - Lovenjoel)

Openstaan voor anderen en voor de wereld

Bij de jongeren die hebben deelgenomen aan de projecten die door Music Connects werden gefinancierd, waren er velen die maar zelden hun buurt verlieten, en zelfs die maar zelden buiten hun eigen woonst vertoefden. De diverse acties hadden dus alvast deze belangrijke impact: dat hun horizon aanzienlijk werd verruimd. Ze verplaatsten zich door hun gemeente en zelfs door het land, ze ontmoetten kinderen en jongeren die niet leven zoals zij, ze werkten met kunstenaars die ze zelf nooit hadden durven benaderen...

Deze waaier aan ervaringen kwam vooral tot stand door het bevorderen van partnerschappen, wat één van de selectiecriteria was. In de looptijd van het initiatief werkten heel uiteenlopende structuren met elkaar samen: cultuurcentra, jeugthuizen, scholen, kunstencentra, opvangcentra voor vluchtelingen, festivals, filharmonische orkesten, detentiecentra, jeugdinstellingen, ...

De jongeren hebben werelden ontdekt waar ze voordien ver van af stonden, en zelfs uitgesloten waren: “De opera mag niet langer het label dragen van een gesloten plek die alleen maar voorbehouden is voor een volwassen publiek van een zekere leeftijd en een bepaalde sociale klasse. Het is een ruimte waar een team van open mensen werkt die dingen

willen delen,” aldus een verantwoordelijke van het Maison des Jeunes d’Evelette, dat een project heeft opgezet in samenwerking met de Opéra Royal de Wallonie in Luik.

De ontdekkingen waartoe de projecten hebben geleid vonden soms plaats op een zeer lokale schaal, op cultuurplekken die mentaal vaak een eind af stonden van het dagelijkse leven van sommige gezinnen: “De kinderen konden de cultuurplekken van hun eigen buurt ontdekken, zoals het Huis van Culturen en Sociale Samenhang in Sint-Jans-Molenbeek”, dit geven de organisatoren van het project ReMuA aan. “Nu weten ze dat ook zij het recht hebben om daarnaartoe te gaan. Ze kunnen er dus op eigen initiatief naar terugkeren.”

De projecten boden een kans om een duik te nemen in andere culturen, maar ook in nieuwe thematieken. “De workshop ‘Musique-récup’ had diverse kwaliteiten,” volgens de coördinatrice van het Maison Maternelle Ferdinand Philippe. “Een daarvan was de openheid en de verdraagzaamheid voor wat ‘anders’ is. Zénon (de danser die de sessies leidt) heeft zijn gelijke niet als hij zijn uitleg illustreert met verhalen uit zijn land van oorsprong. Geesten, tovenaars, palaverbomen. ...: ze komen geregeld ter sprake als hij zijn woorden kleur wil geven. En dan vergeten we nog het ecologische bewustzijn dat hij opwekt: de instrumenten die hier worden gemaakt worden allemaal gemaakt op basis van afval.”

Voor een deel van de kinderen stond het idee van ‘vrijtijdsactiviteiten’ zelf centraal in de projecten: “Diverse studies tonen aan dat de toegang tot vrije tijd voor jongeren die zijn geplaatst in jeugdinstellingen – en de jeugdhulp in het algemeen – vaak niet toereikend is,” stelt een animator van Commusaic vast. Elke jongere heeft recht op kwaliteitsvrijtijd en op de ontwikkelingskansen die daarmee gepaard gaan. Met ons project ‘Beyond beats and bars’ hebben we die toegang tot vrije tijd voor deze jongeren willen vergroten en hen een veilige uitlaatklep geboden. Ze hebben hun zorgen van zich af kunnen gooien, op een manier die voor iedereen toegankelijk is, een nieuwe hobby leren kennen of een al bestaande passie verder kunnen ontwikkelen.”

Persoonlijke ontwikkeling

Wat er bij de projecten van Music Connects tot stand is gebracht, blijft niet beperkt tot een muzikaal leerproces. De jonge deelnemers werden gestimuleerd om hun eigen situatie op een creatieve manier te vertalen en ze hebben hun betrokkenheid bij persoonlijke of maatschappelijke thematieken kunnen laten zien. Dat heeft hen geholpen bij de ontwikkeling van hun vaardigheid om over zichzelf na te denken en van hun kritische geest. Zich bewust worden van hun eigen situatie was vaak een eerste stap die hen deed inzien dat zij in hun leven zelf dingen konden veranderen.

De deelname aan muziekprojecten heeft het gevoel van eigenwaarde van kinderen en jongeren positief beïnvloed. Zij hebben dingen tot stand kunnen brengen die ze voordien onmogelijk achtten. “De belangrijkste effecten van het project op hun leefomstandigheden waren volgens de jongeren zelf een beter zelfbeeld en een grotere zelfverzekerdheid,” zegt een verantwoordelijke van De Wissel. “Met de Troubadours hebben wij hen de tijd en de ruimte gegeven om te kunnen groeien, omdat ze er het hele jaar naartoe zijn gekomen. Ze kregen complimenten van hun partners en van het publiek. Zo word je almaar sterker en wordt je zelfbeeld beter.”

Het is een evolutie die door de meeste projecthouders wordt bevestigd. “De impact van ons project op het beeld van de kinderen en op hun zelfvertrouwen heeft onze verwachtingen van bij het begin overtroffen,” stelt men vast bij het Maison Maternelle Fernand Philippe. “Ze voelden zich beter te midden van de anderen en konden daarvoor hun sociale vaardigheden en een soort van wederzijdse welwillendheid ontwikkelen.” Eenzelfde vaststelling bij Madam Fortuna: “De omkadering heeft er vooral voor gezorgd dat ze een beter zelfbeeld en motivatie kregen. Dat is cruciaal voor jongeren die maar weinig zelfvertrouwen hebben.”

Muziek is een katalysator en een geprivilegieerd kanaal om emoties te uiten. Bij een aantal projecten was het werken aan trauma's trouwens een van de expliciete doelstellingen. “Aan de hand van een flink aantal individuele gesprekken kwamen we tot de vaststelling dat het empowerment ook werkte,” onderstreept een verantwoordelijke van Crea Thera International. “Veel vluchtelingen of nieuwkomers hebben te kampen met posttraumatische problemen, die het gevolg zijn van hun vlucht en hun leven in collectieve opvangcentra. Creatieve activiteiten die voor iedereen toegankelijk zijn – zoals tekenen, muziek, beweging en dans – helpen hen om hun gedachten en emoties te uiten, zonder dat ze daarbij hun toevlucht moeten nemen tot woorden. Aan de hand van een creatief proces leren ze greep te krijgen op situaties die niet te controleren zijn en leren ze tegelijk zichzelf uit te drukken.”

De meest kwetsbare jongeren hebben het vaak moeilijk om zich te uiten. De projecten van Music Connects zijn erin geslaagd om een omgeving te creëren waarin het voor deze jonge mensen mogelijk werd om via muziek op (hun eigen) verhaal te komen. Dat gebeurde op een manier waardoor ze ook erkenning kregen van leeftijdgenoten, van mensen met dezelfde ervaringen, van hun familie en zelfs van een breder publiek tijdens opvoeringen.

“Het was niet altijd makkelijk, maar we zijn eruit geraakt. We zien ons verdere leven in de samenleving zonder drugs of geweld van onze kant.”

Tekst geschreven door M., P. en T., drie jongeren die door de Jeugdzorg zijn geplaatst en die deelnamen aan het project van Commusaic (Sint-Pieters-Kapelle).

“Ik vond het een zalige ervaring: nieuwe mensen ontmoeten, ontdekken hoe je een voordracht organiseert, voor een publiek spreken. Het is wel duidelijk dat het ons in de schijnwerpers zet. Op school moet je volgen, word je niet ernstig genomen en kun je je niet zo uitdrukken!”

Een deelnemer aan het project van de Volksuniversiteit van Anderlecht.

Uitpakken met talenten

Binnen Music Connects kregen kinderen en jongeren de kans om te ontdekken of muziek een activiteit is die al dan niet bij hen past. Ze konden experimenteren met geluiden en objecten, kennismaken met instrumenten, hun praktijkervaring verbeteren die ze voordien misschien al konden ontwikkelen (zang, dans, hiphop) en de grenzen verleggen van hun kennis en hun relatie met de wereld van de muziek in de breedste zin van het woord.

Grote aandacht ging naar de ontwikkeling van artistieke vaardigheden bij de jonge deelnemers. “Het idee dat we bij de kinderen ingang willen doen vinden, is dat er geen grenzen zijn en dat de creatieve verbeelding eindeloos is,” merkt Philippe Cavaleri op, een geluidskunstenaar die heeft meegewerkt aan het project UNSEEN van MUS-E Belgium. “Ze hebben dan ook geprobeerd om een instrument te bespelen, een tekst te schrijven en te leren werken met opnameprogramma’s.”

Als we wat verder kijken, krijgen de jongeren een echte springplank aangeboden om zich in de muziek te lanceren. “Het project heeft een dertigtal jongeren in staat gesteld om echte muzikale vaardigheden te verwerven dankzij de begeleiding door gepassioneerde professionals,” bevestigen de animatoren van de Volksuniversiteit van Anderlecht.

Een aantal organisaties heeft aan het eind van hun project actief naar middelen gezocht om de jongeren te ondersteunen in hun passie voor muziek. “Zij spelen nu zelfstandig, dankzij aangepaste liedjes en notenbalken,” geven de organisatoren bij De Brug/De Opaal aan.

Veel projecten hebben muziek gebruikt als een middel om kinderen in hun talenten te bevestigen. “Ketmet is nu ook een plek waar de kinderen die niet uitblinken in sport, bouwen, koken en tekenen kunnen laten zien waartoe ze in staat zijn,” aldus de mensen van Cultureghem. “Ons speelterrein heeft een plaats kunnen creëren voor kinderen die musiceren. Een plaats door en voor wie graag met geluiden speelt.”

..... Al je vaardigheden ontwikkelen

Buiten de eigenlijke muziekpraktijk hebben de jonge deelnemers een hele reeks vaardigheden kunnen verwerven die ze nog hun leven lang zullen kunnen gebruiken: in groep werken, anderen helpen, initiatieven nemen...

“Ze leren samenwerken: een optreden kan pas goed zijn als ze samen muziek maken,” aldus de coördinator van Centrum West D’Broej. “Ze leren leiderschap op te nemen, want alle voorstellingen worden geleid door de kinderen zelf, zonder dat er op de scène of op het terrein een volwassene aanwezig is (behalve uiteraard om te observeren). Ze leren ook om te gaan met feedback, of die nu positief of negatief is. Ze leren de anderen te respecteren, zichzelf te respecteren en ook respectvol om te gaan met het materiaal.”

“De jongeren werden aangemoedigd om zichzelf en ook hun eventuele problemen en verschillen te overstijgen, om er een kracht van te maken. Ze hebben laten zien dat er in hun persoonlijke situatie verbetering kan optreden, vooral wat hun zelfvertrouwen betreft, zowel vanuit sociaal als artistiek oogpunt.”

Opéra royal de Wallonie - Luik

Het is een vaststelling die ook de projecthouders van La Chaloupe maken: “De jongeren motiveren elkaar om hun flow te verbeteren, hun manier om hun teksten te declameren. Ze stellen featurings voor (n.v.d.r.: ingrepen in de set van een andere muzikant), composities die voor de anderen nieuw zijn.”

Deze manier van werken had na verloop van tijd positieve effecten op het gedrag van de deelnemers. “Wij zien het goed: bij sommige kinderen die erg in zichzelf teruggetrokken zijn en die aan het begin van het project vol woede en frustraties zitten, traden er door het muzikale leerproces aanzienlijke gedragsveranderingen op,” onderstreept Wellington Barros, koorleider van het koor van de Volksuniversiteit van Anderlecht. “Naar elkaar en naar de anderen luisteren, opnieuw verbinding krijgen met je eigen lichaam: het helpt een kind om zich meer open te stellen voor zijn omgeving en de mensen om zich heen.”

De initiatieven hebben bij de jonge deelnemers ook het doorzettingsvermogen en de discipline versterkt, onmisbare kwaliteiten om het hele proces waarbij ze betrokken waren tot een goed einde te brengen. “Over het algemeen zijn de jongeren (en zeker jongeren die zijn geplaatst in instellingen van de jeugdzorg) niet goed in staat om hun aandacht lange tijd op iets te richten, en hebben ze er moeite mee om af te werken waar ze mee bezig zijn: ze stoppen gewoon,” merken de mensen van World Children Unity Dance op. “In ons project is gebleken dat bijna alle kinderen en jongeren hebben doorgezet, zich in iets hebben gestort, vrijwillig hebben samengewerkt en met goede ideeën afkwamen. Ze hebben zich gesmeten en ze willen zelfs opnieuw meedoen aan een project volgend jaar. Ze hebben een langetermijnvisie ontwikkeld.”

De deelnemers hebben ook geleerd om verantwoordelijkheid op te nemen, wat hen van pas zal komen in al hun verdere levensfasen. In een deelproject van het Maison des Arts et du Spectacle hebben de jongeren zich ook onder elkaar georganiseerd om het werk van A tot Z goed uit te voeren. Ze regelden de praktische zaken en ook het ‘promotionele’ luik van het project. Ze gingen naar het publiek om het te hebben over wat ze gingen doen en vragen te beantwoorden.

In andere projecten ging de betrokkenheid van de jonge deelnemers erg ver: “De kinderen kregen echte rollen waarbij ze de anderen van de groep gidsten, terwijl ze zich anders door hun taalbeperking moeten tevredenstellen met volgen,” leggen de mensen van Watermusic uit. “De rollen werden omgekeerd. Voor een groep van 250

zangertjes heeft een Afghaans meisje van negen laten horen hoe je een woord moet uitspreken. Later bleek dat het meisje nog maar enkele weken in België was en dat ze in de klas nog geen woord had gezegd.”

Bij ReMuA namen de kinderen niet alleen deel aan de beslissingen, maar steunden ze ook hun leeftijdgenoten. “Onze jonge muzikanten werken samen met ons van bij het opzetten van de muziekworkshops, en ze maken deel uit van ons bestuurscomité. Bij het nemen van de beslissingen in de ontwerpfase van projecten wordt er rekening gehouden met hun mening. Als het over het coachen van peers gaat, dan vragen we de kinderen die muzikaal al verder staan op bepaalde momenten om de beginnertjes te helpen.”

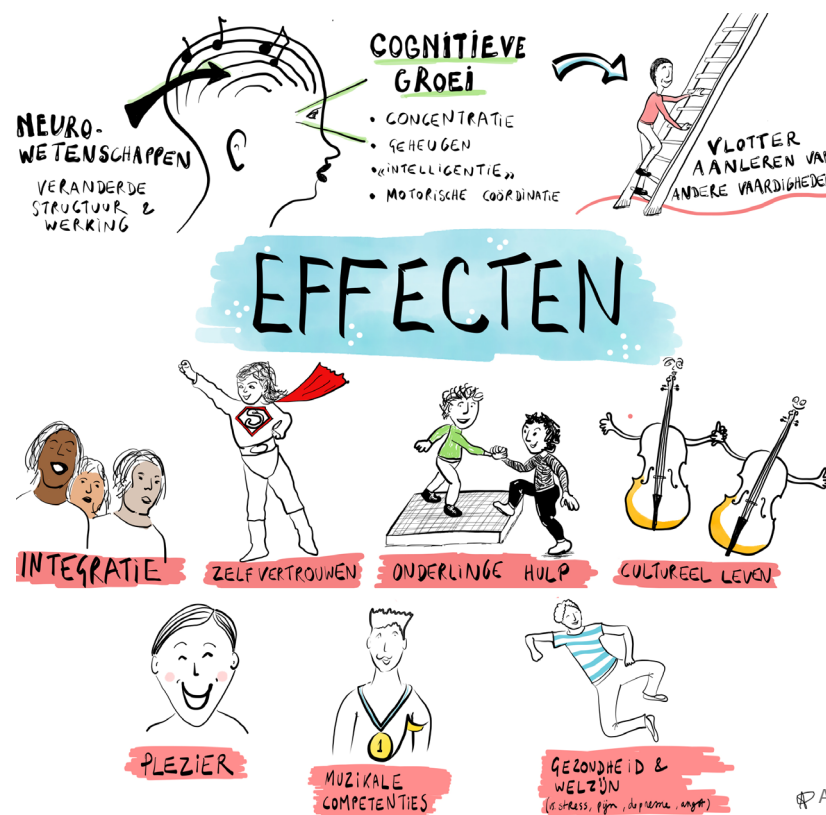

WAT MUZIEKEDUCATIE EN -PRAKTIJK TEWEEGBRENGEN

Deze resultaten worden bevestigd door een aantal wetenschappelijke studies die zich de jongste decennia bogen over de invloed van muziek op het leerproces van kinderen en jongeren. De resultaten van dit onderzoek en voorbeelden van de concrete uitwerking van projecten in België en het buitenland vormden recent het voorwerp van een publicatie door het Koningin Mathildefonds ('Muziek... verbindt, Lessons learned uit een grenzeloze verkenningstocht', Johanne Mathy, juni 2020, www.koninginmathildefonds.be).

Uit de studies bleek dat de uitvoerende functies verbeteren en dat ook taalverwerving en lezen erop vooruitgaan. Uitvoerende functies zijn cognitieve vaardigheden en processen die onmisbaar zijn bij nieuwe situaties, zoals mentale flexibiliteit, werkgeheugen, planning...

Franse specialisten in de neurowetenschappen hebben de impact onderzocht van een muzikaal vormingsprogramma voor kinderen in Marseille uit bescheiden socioculturele milieus. Ze stelden vast er een stimulerend effect was op de intelligentie in het algemeen en vooral op het concentratievermogen, wat onmisbaar is bij alle leerprocessen op school.

Auteur : Annelies Poppe.
Januari 2020.

In groep muziek beoefenen leidt ook tot sociale gedragsveranderingen, door het ontwikkelen van altruïstische reflexen. Een impactrapport over het project Cantania door Meaningful Impact laat zien dat 80% van de leraren die bij het project waren betrokken, het heeft over een positieve invloed op het werkklimaat in de klas en op de groepscohesie.

Muziek kan ook gebruikt worden als een hefboom voor sociale cohesie en integratie. Bij de projecten die Music Connects heeft geselecteerd was ook ReMuA. Zij leren in Brussel en Luik kinderen uit scholen met een kwetsbaar publiek (in de Fédération Wallonie-Bruxelles: écoles à encadrement différencié) een instrument bespelen. Volgens de verantwoordelijken was het meest opvallende effect op de jonge deelnemers hun toegenomen zelfvertrouwen en een beter zelfbeeld.

HOE IS DE SOCIALE OMGEVING VAN JONGEREN BEÏNVLOED DOOR MUSIC CONNECTS?

De projecten die door het initiatief Music Connects worden ondersteund, lijken ontegensprekelijk positieve effecten te hebben op de kinderen en de jongeren die eraan hebben deelgenomen. Maar ze hebben ook gevolgen voor hun relaties met hun ouders, leraren en de professionals in de muziek die hen bij hun ontwikkeling hebben begeleid.

“Voor de ouders was het een enorme verrassing om hun kind zo’n mooi en professioneel optreden te zien doen. Zo hebben enkele kinderen op scène stukken van Debussy gezongen die technisch moeilijk zijn, en bovendien in het Frans, terwijl ze geen enkele zangervaring hadden.”

MUS-E België (Brussel)

© Frank Toussaint

Door deel te nemen aan de projecten die Music Connects ondersteunde, hebben de kinderen een positieve wending kunnen geven aan de relatie met hun ouders. “Het project heeft de leefomstandigheden van het kind in relatie tot zijn gezinsomgeving verbeterd, dankzij de instrumenten die werden aangereikt om voor zijn omgeving zijn behoeften, verlangens en emoties beter tot uitdrukking te brengen en te doen begrijpen,” zo merkt een verantwoordelijke van de Volksuniversiteit van Anderlecht op.

De deelname van de jongeren heeft in sommige gevallen ook gezorgd voor een toenadering tussen de gezinnen en de wereld van de kunsten. De ouders konden naar plekken gaan die ze gewoonlijk niet bezoeken, zoals concertzalen, of activiteiten ontdekken waarvan ze het bestaan niet kenden.

In bredere zin heeft Music Connects ook impact gehad op de relaties van de deelnemers met hun sociale omgeving. “De workshops hebben kinderen met problemen de kans geboden om zich op een andere manier voor te stellen aan hun omgeving, die hen te vaak op een negatieve manier bekijkt,” onderstreept men bij ReMuA. “Hierdoor kunnen ze nieuwe talenten ontwikkelen die ze tijdens het concert aanboorden (hun présence op scène, attitude, muzikale prestatie...).”

De activiteiten die zijn opgezet hebben er ook toe bijgedragen dat het werk in buurten met een slechte reputatie en met jongeren over wie bij de bevolking soms vooroordelen leven, in een ander daglicht komt te staan. Dat was het geval in het Maison Maternelle Fernand Philippe: “De kinderen zijn trots dat ze aan dit project deelnemen. Ze waren al aanwezig op het carnaval van Charleroi en op de cavalcade van Farciennes. Drie uur lang hebben ze in de stoet meegelopen, met hun instrument. En ze krijgen ook een flinke scheut erkenning: van hun kameraden op school – verschillende klassen hebben al een workshop ‘Musique-récup’ bijgewoond, hun leraren, buurtbewoners. Ze worden niet meer alleen gezien als ‘de kinderen van de instelling’. Dat alles is onschatbaar waardevol.”

Het werk met de jongeren heeft ook invloed gehad op de instellingen waarmee werd samengewerkt, zoals onthaalcentra in de jeugdbescherming en scholen. “Je zag de betrokkenheid toenemen op school. Er was bij de leraren ongerustheid, omdat ze bang waren dat het te veel zou zijn en dat het de spuigaten zou

uitlopen,” merkt de coördinator van MUS-E België op. “Maar op het eind waren de leraren bijzonder enthousiast en verbaasd over het optreden van de kinderen. Iedereen was gemobiliseerd en gemotiveerd. Ze hebben keihard moeten samenwerken: voor de organisatie van het vervoer, de catering, het onthaal van de kinderen, de vestiaire, de contacten met de ouders...”

De verschillende doelstellingen van het programma hebben ertoe bijgedragen dat de mentaliteit en de praktijk zijn geëvolueerd. Cultuurprofessionals hebben deelgenomen aan projecten die er soms toe hebben geleid dat ze hun kijk op publieksgroepen die ze niet goed kenden hebben moeten veranderen, zoals men heeft vastgesteld bij de Opéra Royal de Wallonie in Luik: “De gunstige neven-effecten – openheid van geest, persoonlijke ontplooiing – zijn ook van toepassing op de projecthouders, de mensen uit de omkadering, de begeleiders en de coördinatoren van jeugdhuizen, maar ook op de kunstenaars en de professionals uit de wereld van de podiumkunsten die aan het project hebben deelgenomen (regisseurs, componisten, scenaristen, dramaturgen, choreografen, operazangers, audiovisuele makers, technici, kostuumontwerpers).”

WAT ZIJN DE GUNSTIGE EFFECTEN BIJ DE DEELNEMENDE ORGANISATIES DANKZIJ HUN ERVARING MET MUSIC CONNECTS?

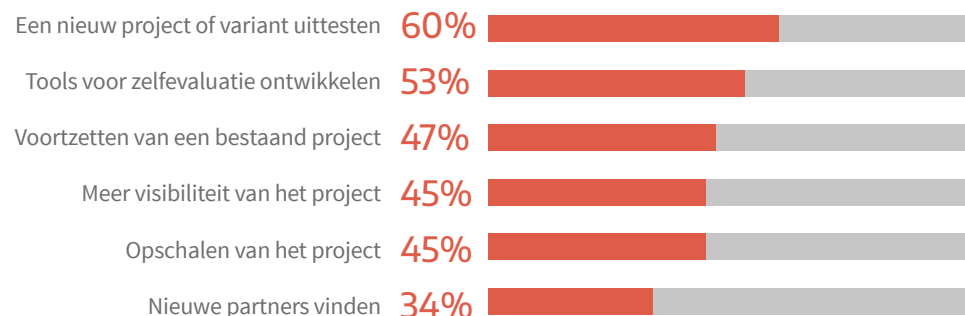
Er was natuurlijk de financiële ondersteuning, maar het Koningin Mathildefonds heeft ook een creatieve omkadering bevorderd die gebaseerd is op partnerschappen en op innovatie. De ondersteunde organisaties van het initiatief Music Connects kregen ook begeleiding aangeboden. In welke zin heeft dat hun werkmethodes en de impact van hun activiteiten op het terrein veranderd?

“Dankzij Music Connects heeft Madam Fortuna haar netwerk kunnen uitbreiden en nieuwe jongeren kunnen bereiken. Door haar Belgische basis te versterken kon het project zich ook verder ontwikkelen op internationaal niveau. Er zijn ondertussen contacten gelegd met de steden Barcelona en Skopje. De ervaring die we deels hebben opgedaan in het kader van Music Connects heeft daar in grote mate toe bijgedragen.”

Madam Fortuna vzw (Antwerpen, Borgerhout, Gent, Brussel)

Wat was de impact van Music Connects op het werk van de projecthouders?

Nieuwe praktijken en nieuw denken dankzij de zelfevaluatie

Music Connects was voor een aantal organisaties de incubator om anders te gaan werken bij bestaande projecten of om nieuwe praktijken uit te proberen, zoals de Amis de l'Académie de Waremmes hebben gedaan: "De digitale hulpmiddelen en de beschikbaarheid van een instrumentarium hebben het mogelijk gemaakt om muzikale vertellingen te maken en ook een repertoire van liedjes die de kinderen hebben gemaakt. Die nieuwe vormen van ondersteuning (lenen van instrumenten voor de repetities, klas-cd, uitlenen van het album en de opnamepen...) werden erg op prijs gesteld. Zo konden we onze activiteiten tot bij de gezinnen brengen."

De projecten die er zich toe hadden verbonden om bij de zelfevaluatie te worden begeleid hebben ook tools kunnen ontwikkelen om te observeren, ervaringen uit te wisselen, de kennis en verworvenheden van de jongeren te testen: vragenlijsten, observatieroosters, emotiekaarten, gespreksroosters, schrijfworkshops...

Hierdoor kreeg Crea Thera International de middelen om haar actie op een meer objectieve basis te definiëren: "Twee laatstejaarsstudenten van Howest hebben onze resultaten gemeten. Daaruit bleek dat de tevredenheid bij de deelnemers hoog was (de basisschool en de OKAN-onthaalklas voor kinderen die een andere taal spreken) en dat we op het vlak van autonomie positief scoorden (autonomie, relationele verbindingen, competentie)."

Later was het zaak om de doelstellingen van het project duidelijker te omschrijven. De bevragsperiode heeft het ook soms mogelijk gemaakt om de diverse doelgroepen van het project te 'herontdekken', of om de doelstellingen beter te rangschikken naargelang van hun prioriteit. "De opvolging, de workshops en de tools die ons werden aangeboden zijn een ongelooflijke meerwaarde voor een vereniging als de onze," vindt men bij de vzw Unik. "Dankzij de laatste workshop (zelfevaluatie) hebben we zowel voor ons project als over onze organisatie fundamentele vragen kunnen opwerpen. We hebben de balans kunnen opmaken van de waarden die we aanvankelijk vooropstelden en de effecten die we vandaag de dag sorteren. Dat was een bijzonder verrijkende oefening. Het heeft op onze organisatie echt impact gehad."

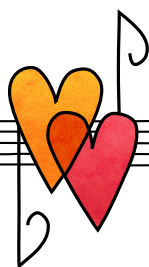
..... . Toegenomen visibiliteit, meer diverse partnerschappen

De ondersteuning van het Koningin Mathildefonds heeft de visibiliteit van de ondersteunde projecten verbeterd. Dat is op diverse manieren het geval geweest.

Op lokaal vlak hebben de organisatoren van projecten hun werk beter kenbaar kunnen maken. “Op zeker ogenblik, tijdens de workshops en de optredens, kregen we het onverwachte bezoek van de burgemeester van Brugge, de Kinderrechtencommissaris en de bisschop van Brugge,” aldus een verheugde organisatie Crea Thera International.

Dankzij hun selectie door het Koningin Mathildefonds kregen de initiatieven ook een bredere en meer duurzame erkenning. “Het project werd vorig jaar gekozen door Rudi Vranckx (n.v.d.r.: journalist bij de VRT) en zijn team, in het kader van de actie De Warmste Week,” aldus de verantwoordelijke van het project bij het Festival van Vlaanderen. “Dat heeft het project versterkt dankzij de media-aandacht door de VRT. Het was een belangrijke meerwaarde voor de visibiliteit.”

De organisaties die hebben deelgenomen aan de diverse projectoproepen van Music Connects hebben ook hun professioneel netwerk kunnen versterken. De projectoproepen legden er drie jaar lang de nadruk op dat het noodzakelijk was partnerschappen op te zetten, die een duidelijke kwalitatieve meerwaarde moesten vormen bij het opzetten van het initiatief. “De partners brachten hun eigen publiek mee en dat leidde tot een stevige mix, vooral voor jongeren die normaal gezien nooit de kans zouden hebben gehad om elkaar te ontmoeten,” aldus de verantwoordelijken van C-Paje. “Hun culturele horizon werd verruimd, net als hun denken, het rekening houden met het anders-zijn van mensen, de ontwikkeling van empathie. Voor de Auberge hielp het ook dat we over een aangenaam en comfortabel kader beschikten, om zo bij de jongeren een sfeer van vertrouwen en van welzijn te creëren.”

WELKE ANKERPUNTEN EN OBSTAKELS WAREN ER BIJ HET OPZETTEN VAN PROJECTEN BINNEN MUSIC CONNECTS?

Tijdens het werkproces konden de organisaties uit hun ervaringen elementen plukken die het welslagen van het project hebben bevorderd, of integendeel moeilijkheden waaraan ze het hoofd moesten bieden.

“Jongeren zijn erg onvoorspelbaar. Ook als alles goed lijkt te gaan, kunnen ze plotseling geen zin meer hebben om voort te doen met waar ze mee bezig zijn, of willen ze iets helemaal anders. Het vergt dus veel flexibiliteit en veerkracht van ons team om met deze jongeren aan de slag te gaan.”

World Children Unity Dance (Herent)

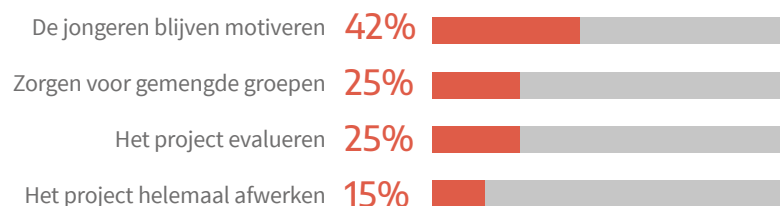
..... Hefbomen om te slagen

1 Een vertrouwensklimaat is onmisbaar om te kunnen leren en experimenteren. Dat is de reden waarom de verantwoordelijken veel aandacht hebben besteed aan de zorg voor een aangepast kader voor het project. “Onze mensen die toezicht hielden waren elke week daar,” aldus de verantwoordelijken van World Children Unity Dance. “Ze brachten tijd door met deze kinderen en jongeren, zodat ze vertrouwen hadden in het toezicht en in zichzelf, dat ze zich stap voor stap durfden open te stellen. Er werd naar hen geluisterd, ze hadden de kans om nieuwe dingen te proberen, nieuwe talenten te ontdekken, zich open te stellen en nog veel meer.”

2 Werken met jongeren met diverse achtergronden betekent ook dat je de groepsdynamiek goed moet beheren. Met kwetsbare jongeren omgaan kan een grote uitdaging vormen, zoals de verantwoordelijken van MUS-E aangeven: “Een tiental jongeren kozen ervoor om te werken met poppenspeler Jan. Die jongeren leefden in sociaal-economische moeilijke situaties en er waren er die ernstige gedragsproblemen aan de dag legden. Tijdens de intervisie kregen we het gevoel dat deze groep er niet toe kwam om dingen samen te maken. We hebben dan vooral voor bijkomende steun gezorgd voor de kunstenaar en tijdens het wekelijkse overleg hebben we geholpen om na te denken over de groepsaanpak, om zo langzaam maar zeker te komen tot een creatie waarbij de kinderen zich toch goed konden voelen.”

..... Moeilijkheden om rekening mee te houden

De belangrijkste moeilijkheden voor de organisaties

Een van de grootste moeilijkheden waar de organisatoren tegenaan botsten was het behouden van de motivatie van jongeren om bij een langetermijnproject betrokken te blijven. Dat is een uitdaging waarvan de deelnemers niet noodzakelijk de gewoonte hebben om ze aan te gaan.

Werken in een partnerschap is niet altijd makkelijk om tot een goed einde te brengen. Sommige organisaties slagen er niet in om de termijn te respecteren van het akkoord dat ze in het kader van het project afsloten, omdat ze met hun eigen verplichtingen zitten. In zo'n geval moet je alternatieven kunnen vinden: “Het grote probleem was het opzetten van een partnerschap,” aldus de coördinatoren van de vzw 1234, “vooral met het vluchtelingencentrum: de turnover van het publiek heeft het soort participatie dat oorspronkelijk was gepland van richting doen veranderen. Uiteindelijk is er overeengekomen om het publiek van het centrum te laten participeren door te werken met een jury die zijn mening gaf over de repetities voor het concert. De voortdurende onzekerheid over de toekomst van elke vluchteling maakte het niet mogelijk om met hen te werken als deelnemers aan het concert. Het alternatief was dus die jury.”

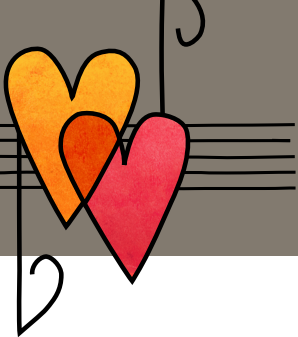
Ook de culturele verschillen vormden een hindernis die men soms moest nemen. “De grootste moeilijkheid waarmee we geconfronteerd werden was zonder twijfel het

onbegrip van sommige ouders voor het belang van het project voor hun kinderen,” oordelen de verantwoordelijken van het project van de Volksuniversiteit van Anderlecht. Muziek, meer bepaald zang, als pedagogisch en methodologisch instrument is ongewoon en zelfs onbestaande in bepaalde culturen. Muziek is er soms zelfs verboden. We werden dan ook van bij het begin geconfronteerd met de terughoudendheid van ouders en zelfs met een categorieke weigering om hun kinderen voor het project in te schrijven.”

Werken met adolescenten in hun volle puberteit, omgaan met jongeren die trauma's hebben opgelopen... Het zijn nog andere factoren die de complexiteit verhoogden en de behoefte aan tijd en extra aandacht om met de deelnemers een vertrouwensband te smeden.

Getuigenissen

GÉRALDINE SAX

EQUINOX

<http://www.chorales-equinox.be/>

Wat is jullie idee over de steun door het Koningin Mathildefonds?

De steun was doorslaggevend voor de organisatie van het concert met het koor van Chastre, dat is opgericht voor jongeren die in een psychiatrische omgeving leven. Het had een positief effect wat betreft de visibiliteit bij de partners en de toegang tot andere financieringsbronnen. Kinderen zien zo het belang van het project, en dat is een motiverende factor.

Wat verbeterpunten betreft, zouden we het op prijs stellen dat we op de hoogte worden gehouden van de evenementen die de andere projecten organiseren. Het is bijzonder stimulerend en motiverend voor de kinderen om de producties van anderen bij te wonen. Voor de professionals is het een voortdurende bron van inspiratie.

‘Door en voor jongeren’: hoe maak je het waar?

Bij het opzetten van het project deed de koorleider voorstellen, maar de jongeren kiezen de teksten die ze willen bewerken. Bij de evaluatie nodigen we hen uit om aan zelfkritiek te doen bij het beluisteren van de cd. Het is een belangrijk leermoment.

In de loop van het project moedigen we de solidariteit aan tussen jongeren van diverse leeftijden. Dat gemengde karakter zorgt dat je in de groep tot een vorm van zelfregulering komt. Bij de repetities begeleiden de ouderen de jongere deelnemers.

Wat heeft jullie geraakt?

Een getuigenis van een schooldirecteur die betrokken was bij een van onze koren: “Sinds er in onze school muziek is gekomen, zien we op de speelplaats minder geweld.”

BORIS LORI
LA MAISON DES ATELIERS
<https://www.lamaisondesateliers.be/>

Wat is jullie idee over de steun van het Koningin Mathildefonds?

De steun heeft voor ons enorm veel betekend, omdat het voor ons hierdoor mogelijk werd om een actie op lange termijn op te zetten. We hebben dingen, manieren van aanpakken kunnen uittesten.

Met het project 'Fly to the Moon' was het onze ambitie om muziek op een andere manier op school te brengen, door collectief te werk te gaan, terwijl muziek door kinderen vaak individueel wordt beleefd. De school is een krachtige hefboom om een project met impact op te zetten. Ze biedt een kader. En het rechtstreekse contact met de leraren kan erg nuttig zijn om de jongeren te volgen en te begrijpen.

In het algemeen zal ik zeker de vriendelijkheid en de kwaliteitsvolle begeleiding bij dit project onthouden. Het is een zeer mooie, zeer verrijkende ervaring. Het werken met de twee gemeenschappen is in mijn ogen een meerwaarde. Dat zorgt voor een nationale dimensie die ik erg mis in zoveel projecten.

'Door en voor jongeren': hoe maak je het waar?

Wij proberen altijd te vertrekken van hun ideeën. Ook als de grammaticale structuur niet perfect is, het is hun gedachte, het zijn hun woorden. Het is belangrijk om hen aan het woord te laten, en hun woordkeuze te respecteren.

En voor de eerste keer in drie jaar heb ik mijn instrument niet moeten nemen. De kinderen hebben de dingen zelf geregeld en hebben de sessies heel snel in handen genomen.

Wat heeft jullie geraakt?

Muziek heeft een universele dimensie: een do klinkt hetzelfde in Vlaanderen als in Wallonië.

SOU MAYA METTIOVI
VOLKSUNIVERSITEIT VAN ANDERLECHT
<http://universitepopulaireanderlecht.be/>

Wat is jullie idee over de steun van het Koningin Mathildefonds?

Wij waren al bezig met een artistieke aanpak die ook sociale doelstellingen had. De projectoproep Music Connects kwam op het goede moment om ons project financieel te verstevigen. Maar meer dan de financiering bood de steun van het Koningin Mathildefonds ons de kans om andere projecten met eenzelfde dynamiek te ontmoeten.

De instrumenten die men aanbood voor de opvolging van het project en de georganiseerde bezoeken konden wij heel erg waarderen, maar wij vragen ons wel af of er een correct evenwicht is tussen de verwachtingen van het fonds en het bedrag van de financiering die je krijgt. De mobilisatiegraad en het engagement dat men van de ondersteunde organisaties verwacht kan teams ook in de problemen brengen, zeker met personeel dat halftijds werkt.

'Door en voor jongeren': hoe maak je het waar?

Aan de Volksuniversiteit is dat onze basisfilosofie. Wij werken in de permanente vorming en we brengen deze principes dus in de praktijk, vooral rond het niet-hiërarchisch omgaan met kennis. Het team is erg betrokken bij de actieve/geïnspireerde vormen van pedagogie. De projecten worden aangebracht en gedragen door de kinderen, altijd onder het welwillende oog van een volwassene.

Wat heeft jullie geraakt?

De kinderen op het podium van de Ancienne Belgique zien in 2019, voor 800 mensen tijdens het Volksfestival in Brussel. Jongeren met diverse achtergronden zien die elkaar ontmoeten... Het is een fantastische manier om diverse omgevingen en muziekgenres met elkaar te confronteren.

DIRK LIEVENS
WATERMUSIC

<https://watermusic.weebly.com/>

Wat is jullie idee over de steun van het Koningin Mathildefonds?

Het heeft ervoor gezorgd dat we ons project beter konden verankeren. Dat we de Koningin Mathildeprijs hebben gekregen heeft ons nog meer visibiliteit bezorgd. We hebben nieuwe partners en bijkomende middelen kunnen vinden.

De hindernissen waar we bij de organisatie van het project tegenaan botsten hebben onze vaardigheden als organisatie versterkt. Aanvankelijk dachten we nog te veel aan onze eigen praktijk. Nu hebben we de dingen veranderd en stellen we andere vragen: Wie komt er binnen? Over welke kinderen gaat het? Wat is de identiteit van de organisatie? We hebben dan ook kaders uitgewerkt om het volgende proces op te starten.

De zelfevaluatie was voor ons niet nieuw. We hebben geen keuze. We geven concerten met 200 kinderen en we hebben veel partners. Iedereen wil zien hoe we zover kunnen komen en hoe we onszelf kunnen verbeteren.

‘Door en voor jongeren’: hoe maak je het waar?

Het arrangement van de liedjes is van de hand van jonge componisten. Ook de muzikale begeleiding was het werk van de jongeren. De ene doet het al wat beter dan de andere. En er waren altijd volwassenen die het project hebben begeleid.

Wat heeft jullie geraakt?

Vandaag de dag maakt muziek uit andere culturen deel uit van de dagelijkse praktijk van onze jongeren. Het is geen ‘vreemde’ muziek meer. Die schotten bestaan niet langer bij de kinderen. Zij spelen alleen maar ‘muziek’.

GERT DANIELS
WORLD CHILDREN UNITY DANCE

<http://www.world-children-unity-dance.be>

Wat is jullie idee over de steun van het Koningin Mathildefonds?

De steun is voor ons doorslaggevend omdat zo het vernieuwende en inclusieve karakter van ons werk werd gezien. Het betekent een grote steun voor ons vrijwilligerswerk. Ons werk is psychologisch en emotioneel stresserend. Maar als we niets doen, verandert er ook niets.

Onze projecten hebben ook geleid tot diverse partnerschappen. Wij werken samen met de centra voor jeugdhulp en opvangcentra voor vluchtelingen.

‘Door en voor jongeren’: hoe maak je het waar?

Wij vertrekken altijd van de wereld van de jongeren. Wij leggen niets op. Wij blijven luisteren.

Zo zou een groep kinderen tien weken lang theater gaan doen. Toen de coach ziek werd, vonden we alleen een vervanger die gitaar en djembe speelde. De kinderen waren erg enthousiast en gefascineerd door de djembe. Vervolgens hebben we ons project aangepast.

Een andere groep van een dansproject weigerde ook maar iets te doen. Via hun smartphones kregen we toegang tot de muziek waar zij van hielden. Zo hebben we ons project omgevormd tot een zangproject.

Wat heeft jullie geraakt?

Als we kinderen en jongeren enkele jaren later terugzien, horen we vaak: “Het is het mooiste wat ik in mijn leven al heb gedaan. Ik kon mij weer concentreren en kreeg ook zelfvertrouwen.”

DORIEN DE VIDTS
COMMUSAIC

<https://commusaic.org/>

Wat is jullie idee over de steun van het Koningin Mathildefonds?

Gedurende een jaar kunnen werken betekent dat je voor een zekere samenhang kunt zorgen. Je kunt een relatie opbouwen met de partners en de jongeren. De steun heeft ons enorm geholpen om te ontdekken wat werkt en waar we behoefte aan hadden.

Dankzij de netwerking hebben we een nieuwe partner leren kennen met wie we een sociaal-artistiek project hebben voorgelegd aan een schenker. We krijgen nu voor drie jaar steun.

De ondersteuning bij de impactanalyse was ook erg boeiend. We werkten er al aan, maar de steun heeft nog meer concrete ideeën en steunpunten opgeleverd. Bij een project concentreer je je op de actie, maar voor de evaluatie is er niet altijd ruimte.

‘Door en voor jongeren’: hoe maak je het waar?

De jongeren hebben hun persoonlijke verhaal verteld en hebben met anderen gewerkt om dat verhaal om te zetten in een mooie tekst met een goed ritme.

Ze hebben gewerkt aan hun muzikale vaardigheden, maar ze hebben er ook veel andere verworven, zoals leren werken met opnameprogrammatuur, ervaring opdoen als begeleider in de studio, samenwerken... Het is een positief verhaal dat bijdraagt aan hun welzijn en zelfvertrouwen.

Wat heeft jullie geraakt?

De reacties van de jongeren zelf. Tijdens een workshop zei een jongere: “Dit had ik echt verwacht.” Als je een beroep doet op de interesses van iemand, dan kan zo iemand blijk geven van kracht en enthousiasme.

Music Connects door de ogen van de begeleiders

Drie jaar lang hebben mensen met zeer diverse achtergronden het initiatief Music Connects begeleid. Ze dachten na over selectiecriteria, pasten de keuzes aan die gemaakt moesten worden, gingen op het terrein kijken naar de voortgang bij de projecten, ontmoetten jongeren en organisaties. Drie van hen over deze ervaring: hoe hebben zij het beleefd en welke boodschap willen ze brengen?

“TEN DIENSTE STAAN VAN DE STEM VAN DE JONGEREN.”

Gesprek met dr. Ann d'Alcantara, emeritus hoogleraar aan UCL Saint-Luc (jongerenpsychiater, psychotherapeute) en sinds vier jaar voorzitter van het Bestuurscomité van het Koningin Mathildefonds.

De keuze voor muziek

Het thema was al gekozen voor mijn komst bij het Bestuurscomité. Het past perfect bij de doelstellingen van het Koningin Mathildefonds. Het is een springplank die het mogelijk heeft gemaakt om de ambitie van het Fonds op te schalen en om op een natuurlijke manier de doelstellingen van het Koningin Mathildefonds te dienen: ten dienste staan van de stem van de jongeren. Muziek is een schitterend en universeel instrument, dat zorgt voor eensgezindheid, los van de sociale of culturele herkomst van mensen. Het begeleidt de ontwikkeling en de ontplooiing van jongeren, op hun weg naar volwassenheid.

De sterkte van het initiatief Music Connects

De manier van denken tot het einde toe handhaven en zichzelf de middelen geven om een instrumentarium tot stand te brengen dat de jongere centraal stelt. Het gaat om een langetermijnengagement (drie jaar), jongeren worden betrokken bij het beheer van het Fonds (twee leden in het Bestuurscomité) en de jongerenjury (voor de selectie van de laureaat van de Koningin Mathildeprijs) die al meer dan tien jaar actief is, heeft haar volle gewicht in de schaal geworpen. Zij krijgen het woord en er wordt naar hen geluisterd.

Verder hebben we samenhang gecreëerd in de doelstellingen, de methode, de inhoud en de instrumenten.

Na drie jaar is het concept gerijpt. De mooie ervaringen en de kennis werden als het ware opgestapeld. We zijn nu zover dat we het denkwerk over het onderwerp een nieuwe impuls kunnen geven. Dat hebben we ook gedaan tijdens de rondetafel die we hebben gehouden met een aantal schepenen van Cultuur en Jeugd.

Uw mooiste herinnering?

Sterke momenten die mij erg hebben geraakt en die in mijn herinnering gebeiteld staan:

- Bij de uitreiking van de jaarlijkse prijs: de massale aanwezigheid op het paleis van kinderen en jongeren die kwamen om 'muziek te maken': altijd mooi en ontroerend, soms van een onverwacht hoog niveau, soms heel eenvoudig en rudimentair, met gerecycleerd materiaal... De plechtstatigheid van de plek en daar dan al die diverse stijlen en niveaus, en de glimlach van de koningin die de trots van jonge kunstenaars in spe beantwoordde.
- Bij de zitting van het Bestuurscomité waarop we de keuze van de jongerenjury moesten goedkeuren in het tweede jaar: het pleidooi van de twee voorzitters van de jongerenjury, die met één stem hun (grensverleggende) keuze verdedigden. Zij kozen voor een ex aequo van twee laureaten. Die moesten de prijs dus delen onder hun tweetjes. De discussie die daarop volgde verliep erg geanimeerd. Die dag hebben de jongeren hun strepen verdiend door het te halen! Het reglement werd vervolgens aangepast met hun akkoord als vertegenwoordigers in het Bestuurscomité.
- Heel eenvoudig: Music Connects, muziek verbindt mensen. Ik werd er mij op een nieuwe manier van bewust en dat heeft mij ten diepste veranderd. Ik houd van muziek en luister er anders naar dan voordien.

De prioriteit voor de toekomst?

Kapitaliseren van de lessen uit de eerste cyclus van drie jaar.

“EEN GOED PROJECT HOUDT VAN MEET AF AAN REKENING MET DE MOGELIJKE IMPACT.”

Gesprek met Simon Cardon de Lichtbuer, sinds vijf jaar voorzitter van de expertenjury van het Koningin Mathildefonds. Toen hij zijn functie als voorzitter opnam, was hij vrederechter. Nu is hij voorzitter van de Nederlandstalige Rechtbank van Eerste Aanleg in Brussel.

Waarom muziek?

Voor mij is muziek een boeiende leidraad om te werken met kwetsbare jongeren. Muziek is een ideaal middel om te werken aan verbinding. Het is een gemeenschappelijke noemer en het creëert een gemeenschappelijke taal. Het heeft echt betekenis.

Ik houd ook van het principe 'door en voor jongeren'. Mijn band met muziek? Ik ben zelf amateur-muzikant.

Welke criteria gebruikte u voor de selectie van projecten?

Voor ons was het in de eerste plaats belangrijk dat kwetsbare jongeren bij het project betrokken waren. Het idee 'door en voor jongeren' is ontstaan uit een vorige projectoproep van het Koningin Mathildefonds over het tutoraat. Een muziekschool onder leiding van volwassenen volstaat niet. Er moet interactie zijn.

In de tweede plaats is ook de duurzaamheid van een project belangrijk. Is het het begin van iets nieuws? Kan de organisatie voortbouwen op het project?

In de derde plaats: is het project herhaalbaar? Kun je het ook elders toepassen?

En tot slot: de muziek moet verbinden. Er moet echt een band worden gecreëerd dankzij de muziek: muziek leren, samen spelen, je emoties de vrije loop laten... En er moet een band zijn tussen de diverse actoren.

Welk impact hoopt u te hebben?

Ik hoop dat we zullen kunnen bijdragen aan duurzaamheid. Ik houd ervan bij te dragen aan het geheel, omdat je op die manier een label krijgt. Als het Koningin Mathildefonds in je project gelooft, dan betekent dat iets. Ik hoop dat dankzij de erkenning het project nieuwe middelen zal kunnen aantrekken om jaar na jaar te kunnen blijven bestaan. Ik hoop dat het een meerwaarde kan zijn, vooral in een periode waarin er in de cultuursector wordt bespaard.

Ik hoop ook dat de jongeren zich met elkaar zullen kunnen verbinden, dat ze versterkt worden, dat ze onafhankelijk worden, dat ze het podium durven inpalmen en samen met anderen muziek kunnen maken.

Alles hangt af van de kwaliteit bij het opzetten van het project. Een goed project houdt van meet af aan rekening met de mogelijke impact. Het volstaat niet om de jongeren samen te brengen.

Een stevig project kan de impact voorspellen die het op de jongeren zal hebben. Maar het moet wel plezierig blijven. Het is niet omdat je impact wil hebben dat iets ook moeizaam moet gaan.

Wat is uw mooiste herinnering aan Music Connects?

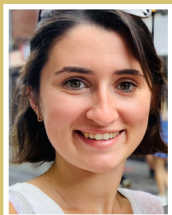
Ik vind de ceremonie bij de prijsuitreiking altijd erg spannend.

De muzikale intermezzo's waren altijd bijzonder aangenaam omdat het de jongeren zelf waren die voor de muziek zorgden. Van klassieke muziek tot meer ambachtelijke en ontspannen vormen. Het was mooi om die diversiteit te zien. De werkbezoeken aan de geselecteerde projecten waren altijd erg plezierig. Als jurylid kun je dan concreet zien dat je goede keuzes maakt.

“DE BETROKKENHEID IS VERRASSEND HOOG.”

**Gesprek met Lola Lopez,
lid van het Bestuurscomité
van het Koningin
Mathildefonds**

Je vertrekpunt?

Ik ben aan dit avontuur begonnen toen ik tweedejaarsstudente was aan de universiteit.

Toen men mij vroeg om toe te treden tot het Bestuurscomité, was ik betrokken bij een tutorprogramma met de vzw Schola ULB. Momenteel ben ik lerares Frans. Ik ben lid geworden van het Bestuurscomité bij het begin van het derde jaar van Music Connects.

Wat zijn de sterke punten van Music Connects?

Ik was in de eerste plaats verrast door de diversiteit van de kandidaat-projecten: geen enkel project leek op een ander. Ik heb ook de ernst gewaardeerd van de jongeren die deelnemen. Hun betrokkenheid is verrassend hoog. En het idee om hen bij de jurering te betrekken is uitstekend. Het stelt hen in staat om inspraak te hebben in het hele selectieproces.

Sinds meer dan een jaar heb ik een belangrijke evolutie gezien in het waarmaken van het concept ‘door en voor jongeren’. Het engagement van jongeren heeft in enkele jaren tijd een andere dimensie gekregen. Toen ik met Schola ULB begon, werd de inzet van studenten niet erkend en niet gevaloriseerd in je parcours.

Ik heb er een persoonlijke strijd van gemaakt: de erkenning van de uren die je presteert als vrijwilliger, ter aanvulling van je studies. De ULB heeft me daarbij erg goed gesteund, met het project ‘Heures pleines’, waardoor jongeren de uren die de proffen niet ‘gebruikten’ konden inzetten om workshops te begeleiden.

En wat zijn verbeterpunten?

Wat met Music Connects nog wat meer impulsen zou kunnen krijgen is de dimensie ‘jongeren met jongeren’: de solidariteit onder jonge mensen, ook van verschillende leeftijden, in een mentoraatsgeest of met het idee ‘leren door peers’. We denken momenteel na over een thematiek die deze rode draad meer naar voren kan schuiven.

Welke lessen trek je uit deze ervaring van drie jaar?

Ik houd ervan dat jongeren op de voorgrond treden. “Het zijn de kunstenaars van morgen.” Ook de koningin is dat idee genegen.

De werkbezoeken en de ceremonie bij de prijsuitreiking zijn twee sterke punten van het Koningin Mathildefonds. Daar mag je niet aan raken! Het is ongelooflijk om in groep die mengeling van plezier, vreugde en ook stress te voelen. Je voelt dan veel emoties bij de kinderen, maar ook bij de volwassenen.

Wat kan de toekomst brengen?

Leg de nadruk op de uitwisseling tussen actoren en het delen van ervaringen. De nood aan verbinding tussen de diverse actoren en partners uit de sector blijft belangrijk. Ik denk dat we nog beter de ontmoetingskansen tussen de projecten bij groepsevenementen kunnen uitspelen.

En nu?

In de drie jaar van zijn bestaan heeft het programma Music Connects zijn werkwijzen kunnen verfijnen. De impactevaluatie heeft nog eens het belang aangetoond van het inzetten van muziek als een instrument voor de emancipatie van kinderen en jongeren en voor sociale cohesie. Het concept dat het Koningin Mathilde-fonds heeft ontwikkeld kan nu ook andere soortgelijke initiatieven inspireren. Eind januari 2020 kwamen tijdens een werksessie een veertigtal lokale actoren samen die zich over het thema hebben gebogen.

Hoe en met wie kun je een project opzetten dat lijkt op wat het programma Music Connects heeft gedaan? Welke rollen moeten de diverse potentiële actoren spelen, en op welk niveau? Welke hefboomen zet je in om dit concreet te maken? Wat zijn de succesfactoren en wat de obstakels waar de diverse actoren mee te maken kunnen krijgen? Hoe kunnen de jongeren zich daarin integreren en er actief aan deelnemen? Het zijn allemaal vragen die tijdens de werksessie werden besproken.

Daar kwamen de ‘natuurlijke’ partners voor dit soort initiatieven samen, de lokale actoren zoals de schepenen van Jeugd, Cultuur of Onderwijs, gemeenteraadsleden, directies van academies en jeugddiensten. Zij konden het gesprek aangaan met de organisaties op het terrein en met de jongeren.

Uit de workshop kwamen een aantal facetten naar voren waarmee men rekening moet houden bij het opzetten van projecten.

Het belang van een bottom-upaanpak

Om geloofwaardig te zijn zal het project in de eerste plaats moeten uitgaan van de reële behoeften op het terrein, met name van de jongeren die aan projecten deelnemen en van de professionals die instaan voor de omkadering. Bij lokale besluitvormers veronderstelt dit een houding van oprechte openheid en luisterbereidheid.

Concreet betekent dit dat de projecthouders moeten vertrekken ‘van de straat’ en daar de antwoorden moeten zoeken op de vragen die rijzen op de plaatsen waar jongeren komen: jeugdverenigingen, buurthuizen, ontspanningsruimtes...

Deze eerste benadering van het doelpubliek is belangrijk, omdat hier de eerste vertrouwensbanden worden gesmeed met de toekomstige deelnemers aan projecten. Het is dan ook essentieel dat de gemeentelijke bewindvoerders dit verkenningwerk overlaten aan medewerkers die ervaring hebben met dit soort van opdrachten.

Het belang van uitwisseling en van het in contact brengen van mensen

In de beginfase zullen de lokale verkozenen er alle belang bij hebben om zo veel mogelijk verenigingen en gemeentelijke diensten te raadplegen en te leren kennen. Zo kunnen ze een mapping maken van wat er al bestaat en op die basis nagaan welke interessante partnerschappen er kunnen worden opgezet. Hier moeten de schepenen meer dan ooit de rol van facilitator op zich nemen.

Partnerschappen helpen om het gemengde karakter van de doelgroepen te bevorderen, maar ook om de inhoud van de activiteiten te verrijken. Men zal dus samenwerking tussen organisaties die complementair zijn moeten bevorderen: aan de ene kant organisaties die rechtstreeks in contact staan met jongeren, en aan de andere kant organisaties die over artistieke expertise beschikken waardoor ze de kwaliteit van het project kunnen verhogen, zoals bijvoorbeeld academies.

Het belang van inclusie en haar waarden

Projecten van het type zoals die in het kader van Music Connects werden opgezet hebben niet als doelstelling om 'iets in de vrije tijd te doen'. Ze willen jongeren helpen om zich waar te maken en zich open te stellen voor anderen en voor de samenleving. Het zal dus van groot belang zijn om aan elk van hen vertrouwen te schenken, individueel. Dat zal met zich meebrengen dat je soms uit je comfortzone moet komen.

Dit soort opdrachten veronderstelt een grote inzet van de kant van de projecthouders. Zij moeten geloven in hun concept en ze moeten kunnen doorzetten, ondanks eventuele tegenslagen onderweg.

Het belang van het ondersteunen en versterken van de projecten

Om de duurzaamheid van de projecten te verzekeren zal het onmisbaar zijn om de middelen te geven voor hun ontplooiing en om hen ook ruimte te bieden, een plek om zich te uiten.

Het kan overigens ook nuttig zijn om de jongeren niet alleen te leren muziek spelen en zingen, maar ook om hen aan te leren hoe je een dossier samenstelt. Dat is een manier om hun vaardigheden wat zelfbeheer en onafhankelijkheid betreft te ontwikkelen.

Het belang van aansturing

De deelnemers aan de werksessie erkenden tot slot het belang van het meten van de resultaten van een project. Zo kun je indien nodig bepaalde aspecten verfijnen of anders aanpakken. Toch merkten ze ook op dat je beter vermijdt om het project en zijn evoluerende karakter al van bij het begin te blokkeren, door vooraf en op een definitieve manier de doelstellingen, doelgroepen, methode enz. vast te leggen... Zo loop je het risico dat je het experiment versmoort en dreig je de menselijke dimensie ervan te vergeten.

Projecten ondersteund in 2017 (meer info op www.koninginmathildefonds.be)

NAAM VAN HET PROJECT	ORGANISATIE	OMSCHRIJVING	GEMEENTE
Give me your hand	1234	Jongeren met een verschillende achtergrond samenbrengen rond muziek zodat ze elkaar beter leren kennen, zich kunnen uiten en integreren en om samen een concert te maken.	Profondeville – Lustin
Croque Malines	CASCO Phil	Een muziekvakantie voor 40 (kansarme) kinderen tussen 6 en 12 jaar om samen te musiceren, creatief te zijn en gezond te eten.	Antwerpen, Berchem, Mechelen
Tubize Urbain	Centre Culturel de Tubize	50 jongeren van 9 tot 12 jaar en animatoren, van acht verschillende scholen, volgen één keer per maand workshops rond Hip Hop.	Tubize
KETMET MUZIQUE	Cultureghem	Professionals begeleiden kinderen om een instrument te bouwen dat ze elke maand zullen spelen.	Anderlecht
Falderi Faldera	De Brug	Workshops bereiden kinderen met een beperking voor om leeftijdsgenoten en kwetsbare groepen te bezoeken met een bakfiets, gevuld met muzische materialen.	Beringen
Kamiel De Kantelmobiel	De Kanteling	Een rolstoeltoegankelijke muziekmobiel bouwen voor en door kinderen en jongeren met een beperking en/of psychische kwetsbaarheid voor allerlei ‘veerkrachtige’ muziekprojecten in de omgeving.	Schilde
Freestyle O / O Quartier	De Vaartkapoen	Jongeren tussen 12 en 25 jaar ondersteunen elkaar in ‘battles’ waarin iedereen zijn of haar freestyle hip-hop vaardigheden laat zien.	Sint-Jans-Molenbeek
Stage de groupe musical pour ados	Do Mi Do	Jonge muzikanten ontmoeten kinderen van een type 3 school en laten ze kennismaken met muziek.	Oupeye – Vivegnis
The sound of home	Festival van Vlaanderen	Niet-begeleide minderjarige vluchtelingen krijgen de kans om een muziekinstrument te leren aan de muziekacademie, waarbij Belgische jongeren hen als buddy ondersteunen.	Brussel
Musik inspiriert und verbindet	Jugendtreff Inside	Een professionele muzikant organiseert ontmoetingen tussen jonge muzikanten en jongeren uit een instelling om liedjes te produceren en een CD op te nemen.	Raeren - Eynatten
La Parole des jeunes	La Chaloupe	Jongeren tussen 6 en 20 jaar nemen hun teksten op, met of zonder muziek, en zenden ze uit op de ether.	Ottignies – Louvain-la-Neuve
Éducation à la Paix et à la Citoyenneté par le chant et les arts de la scène	La Maison des Arts du Spectacle	Maatschappelijk kwetsbare jongeren komen met hun muziekproject naar buiten en komen elke week samen met andere jongeren om te oefenen en een concert voor te bereiden.	Yvoir – Godinne
FULL MUSIC	La Maison des Ateliers, Centre d'Expression et de Créativité	Leerlingen van de basisschool de kans geven om onder begeleiding van een jonge, regionale muzikant liedjes, teksten en melodieën te maken en op te nemen.	Mons

Teenage Rock Team	La Maison des Jeunes de Hannut	Workshops brengen jongeren van 8 tot 26 jaar samen voor groeps- en podiumwerk, om vervolgens op tournee te gaan in de regio.	Hannut
Atelier de Beatmaking	La Maison des Jeunes de la Basse Meuse	Een workshop Beatmaking organiseren waarbij jongeren computermuziek kunnen maken.	Visé
Quand l'enfant rencontre le jazz, la créativité s'impose	Le Courant d'air	Maatschappelijk kwetsbare kinderen de kans geven om jazzmuziek te ontdekken en met jonge muzikanten te spelen.	Liège-Bressoux
MECWA - Musique à l'école pour chacun	Les Amis de l'Académie	Verschillende lokale actoren bundelen hun middelen om een duurzame muzikale ontwikkeling te bieden aan klassen van kinderen van 5 tot 8 jaar oud.	Waremmé
DE KARAVAN	Madam Fortuna	Een intercultureel project over zang, theater en muziek waarin de interactie met kinderen uit Romagemeenschappen in Antwerpen, Gent en Brussel centraal staat.	Antwerpen, Borgerhout, Gent, Brussel
L'Orchestre Sauvage de Belgique	MarollenOperaDesMarolles	Kinderen, geholpen door een professionele muzikant, vormen samen een orkest met zelfgemaakte instrumenten en microfoons en componeren liedjes.	Forest
METAMORFOSE	MUS-E Belgium	Gedurende twee jaar werken kinderen van een school in een Gents volkswijk met Opera Vlaanderen voor een voorstelling.	Brussel / Gent
Encadrement spécialisé pour concert interactif	Orchestre National de Belgique Nationaal Orkest van België	Workshops voor maatschappelijk kwetsbare leerlingen uit het bijzonder en algemeen onderwijs voor een concert met het orkest.	Bruxelles
Crossing Music	Watermusic	Jongeren en kinderen verenigen zich rond muziek en vormen samen een jongerenorkest en -koor.	Oostende
Horen-Zien-Z...Zingen&Swingen	World-Children-Unity-Dance	250 jongeren van 4 tot 18 jaar oud met zeer uiteenlopende achtergronden, sommigen met een handicap, bereiden samen een Bollywood mob flash voor.	Herent

Projecten ondersteund in 2018 (meer info op www.koninginmathildefonds.be)

NAAM VAN HET PROJECT	ORGANISATIE	OMSCHRIJVING	GEMEENTE
Van een sprankeltje vitaliteit naar authentiek musiceren	Ave Regina	Musiceren met kinderen die werden geconfronteerd met extreem traumatische ervaringen om hun lichaam en geest opnieuw te verbinden.	Bierbeek - Lovenjoel
Fanfakids Unlimited	Centrum West-D'Broej	Een groep kinderen tussen 5 en 15 jaar maken samen muziek met trommels en bellen, en geven op hun beurt workshops aan hun schoolkameraadjes.	Sint-Jans-Molenbeek
Développement de la chorale de Bruxelles	Chorales Equinox	Vijf koren combineren kansarme kinderen met verschillende achtergronden en jongeren met een handicap.	Ixelles

Beyond beats & bars	Commusaic	Jongeren uit Gemeenschapsinstellingen maken op basis van hun eigen verhalen en verbeelding een hiphopalbum en leggen de link met detentiecentra uit Rikers Island in New York.	Sint-Pieters-Kapelle
BEATS, WORDS and MOVES	Crea Thera International	Laagdrempelige muziek-therapeutische workshops bieden toegankelijke activiteiten voor jonge vluchtelingen en lokale jongeren.	Brugge – Sint-Kruis
Praten is zilver, musiceren is goud	De Wissel	Begeleiden van jongeren bij wie woorden niet volstaan of geen betekenis meer hebben, om te communiceren via muziek en hen zo een plaats te geven in de samenleving.	Leuven
De Zwerfkeet	Graffiti	In de Vlaamse steden circuleert een mobiele muziekstudio om jongeren te helpen zich uit te drukken met slam en hiphop.	Gent
Music Récup	Maison Maternelle Fernand Philippe	150 kinderen uit een instelling volgen muziekworkshops met door hen gemaakte instrumenten en treden op in voorstellingen.	Fleurus Wanfercée-Baulet
Inouï / Ongehoord	MUS-E Belgium	Vier klassen uit Wallonië, Vlaanderen en Brussel creëren samen met muzikanten een origineel muziekstuk die ze presenteren op het festival Ars Musica geven.	Bruxelles
Un Autre Don Juan	Opéra Royal de Wallonie-Liège	100 jongeren met een diverse sociaal-culturele achtergrond werken samen om de opera Don Giovanni van Mozart te herinterpreteren door lyrische kunst met kunstpraktijken te mengen.	Liège
El Sistema - Anderlecht	ReMuA - Réseau de Musiciens-Intervenants en Atelier	Oprichten van een buurtorkest en -koor voor kinderen in Anderlecht via wekelijkse workshops waarbij respect en samenwerking onontbeerlijk zijn.	Ixelles
Unisound BW Festival	Unik	Organisatie van een muziekfestival dat bedoeld is om festivalgangers met een handicap te verwelkomen en de sector te sensibiliseren.	Mont-Saint-Guibert
L'École Active Populaire (EAP) en musique !	Université Populaire d'Anderlecht	50 jongeren met een kwetsbare achtergrond kennis laten maken met lichamelijke expressie, zang en noten en hen helpen zich te uiten.	Anderlecht

Projecten ondersteund in 2019 (meer info op www.koninginmathildefonds.be)

NAAM VAN HET PROJECT	ORGANISATIE	OMSCHRIJVING	GEMEENTE
Éveil du potentiel créateur musical	Alegria	Workshops om samen muziek te ontdekken en te creëren die kinderen uit het gewoon en buitengewoon onderwijs samenbrengt.	Jette
OpMaatOrkest - Iedereen speelt!	Antwerp Symphony Orchestra	Leerlingen uit concentratiescholen maken kennis met klassieke muziek.	Antwerpen
Verbind vanuit je passie voor muziek	Brake-Out	Jongeren met een verstandelijke beperking tijdens festivals een betekenisvolle rol geven in samenwerking met artiesten.	Sint-Amandsberg

Partitions culturelles	C-paje	Niet-begeleide minderjarige vluchtelingen, jongeren uit de jeugdzorg, jeugthuizen, creëren een voorstelling, met muziek, zang en dans met Luikse muzikanten.	Liège
Zinnemusika	Centre Communautaire Maritime	Nieuwe liedjes maken in een nieuw Brussels patois dat het resultaat is van de interactie tussen de diverse talen en culturen in de Maritiemwijk.	Molenbeek-Saint-Jean
Achbal Al Musica (Les Jeunes de la Musique)	Centre Culturel Arabe en Pays de Liège	Cursussen organiseren om de qanun en de ud te leren bespelen, twee traditionele Arabische instrumenten. Zo kunnen de jongeren hun cultuur herontdekken en optreden.	Liège - Grivegnée
Enregistrement d'un CD par les jeunes de la chorale de Chastre	Chorales Equinox	Opname van een cd door het koor van Chastre, dat is samengesteld met jongeren uit een psychiatrische instelling en uit het buitengewoon onderwijs. Zij vormen een harmonieus ensemble.	Ixelles
Luister naar de golven	Elftwelf	De organisatie van laagdrempelige workshops rond klank. Er worden soundscapes gecreëerd die verwijzen naar krachtige natuurelementen om jongeren te empoweren.	Gentbrugge
Fly to the Moon	La Maison des Ateliers, Centre d'Expression et de Créativité de la région de Mons	Drie klassen uit het zesde leerjaar (basisschool), waaronder kwetsbare leerlingen die nooit muziek hebben geoefend, maken met een mengeling van pop- en elektronische instrumenten drie liedjes en stellen die voor in het Théâtre royal van Bergen.	Mons
5 Days off Music	Le Grenier	Jongeren organiseren vijf concerten op vijf atypische plekken en staan in voor alle aspecten.	Stavelot
Le petit peuple de Bruxelles	Le Maître Mot	Kinderen laten zich inspireren door Keltische verhalen en Brusselse legendes om ongewone plekken en creaturen te fantaseren. Ze maken die tastbaar in een muzikale groepsvertelling.	Ixelles
Tempocolor Junior	Les Jeunesses Musicales de la Province de Liège	Zestig (kwetsbare) jongeren van acht tot veertien jaar uit vier Luikse buurten creëren samen een originele muziekvoorstelling.	Liège
Nootjes delen	Multifunctioneel Centrum Meetjesland / Blijleven	Kinderen uit de jeugdzorg en kinderen uit de buurt spelen samen muziek en leren van elkaar.	Waarschoot
Muzass' inclusieve muzikateliers	Muzass	Kinderen met en zonder beperking spelen samen muziek. Doel is dat er duurzame bruggen worden gelegd tussen jongeren met verschillende mogelijkheden.	Lint
Studio Caravane	Toestand	Beatmakers en rappers bouwen een caravan om tot een mobiele muziekstudio en spelen met andere jongeren muziek.	Brussel
En route vers le Festival Populaire de Bruxelles	Université Populaire d'Anderlecht	Jongeren uit de koor (her)ontdekken klanken met zelfgemaakte muziekinstrumenten en gebruiken die in een voorstelling.	Anderlecht
Muziek, preventietool tegen verslavingen	World-Children-Unity-Dance	Jongeren uit de jeugdzorg gaan op bezoek in klassen in middelbare scholen. Via muziek willen ze andere jongeren waarschuwen tegen verslaving.	Herent

Het Koningin Mathildefonds, dat wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting, ondersteunt projecten die worden opgezet en uitgevoerd 'door en voor jongeren', om de meest kwetsbaren onder hen te empoweren.

<https://www.koninginmathildefonds.be>

COLOFON

Titre	Music Connects Nieuwe kansen voor jongeren dankzij muziek De evaluatie van drie jaar ervaring (2017-2020). Analyse en getuigenissen Een initiatief van het Koningin Mathildefonds, dat wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting Cette publication est également disponible en français sous le titre : Music Connects De nouvelles opportunités pour les jeunes grâce à la musique Le bilan de trois ans d'expériences (2017-2020). Analyse et Témoignages Une initiative du Fonds Reine Mathilde, géré par la Fondation Roi Baudouin Een uitgave van de Koning Boudewijnstichting Brederodestraat 21 1000 Brussel
Auteurs	Carine Vassart, Claire Kramme, Annelies Poppe
Coördinatie voor de Koning Boudewijnstichting	Françoise Pissart, directeur Pascale Taminiaux, senior projectcoördinator Zyrine Llanes, project & knowledge manager
Grafisch concept	Laurence Collette, Yellow Piper
Vormgeving	Laurence Collette, Yellow Piper
Foto's	Frank Toussaint, Sound of Colours, Reinhard Deman
	Deze uitgave kan gratis gedownload worden van onze website www.kbs-frb.be
Wettelijk depot	D/2893/2020/09
Referentienummer	3714
	10/2020
	Met de steun van de Nationale Loterij

MUSIC CONNECTS

Nieuwe kansen door en voor jongeren
dankzij muziek

© Frank Toussaint

Een initiatief van het Koningin Mathildefonds, dat wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting